

Žatva ide do finále: presunula sa na sever Slovenska

Žatva na Slovensku sa časovo presunula do tretej tretiny a pomaly, ale isto začína prinášať konkrétnejšie odpovede na základné otázky: potvrdia sa odhady o priemerných výnosoch tohtoročnej úrody hustosiatych obilnín a repky alebo sa dočkáme aj príjemných regionálnych prekvapení v podobe rekordnej žatvy? Ako obstoja poľnohospodári počas speňažovania ich úrody? A ako sa jej množstvo a kvalita prejavia v peňaženkách spotrebiteľov pri kúpe chleba?

Obilia viac, repky menej

Začiatkom augusta už majú reálny obraz o tohtoročnej žatvy poľnohospodári z južných a juhozápadných oblastí Slovenska. Kombajny už stíchli v okresoch Galanta, Nové Zámky, Komárno, Trnava, Bánovce nad Bebravou, Michalovce, Trebišov a Lučenec. Čím viac obilia je v sýpkach, tým viac sa v niektorých regiónoch ukazuje, že pôvodné očakávania o priemerných úrodách sa môžu zmeniť.

Sú totiž aj také oblasti, v ktorých sa poľnohospodárom aj napriek pôvodným očakávaniam nižšej úrody obilnín podarilo dosiahnuť rekordy. Výsledky žatvy však boli rozdielne nielen v rámci podnikov, ale už od parcely k parcele. Napríklad lučenecká RPPK udáva, že tí, ktorí hospodária pri rieke Ipeľ, mali vyššie úrody. Ostatní pocítili výpadok produkcie pre nedostatok zrážok. Podpredseda RPPK Lučenec Rastislav Sločík si 5.8.2015 za svoj podnik Družstvo Agrospol Bolkovce pochvaloval: „*Je to síce slabšie ako vlani, keď sme mali na Slovensku rekordnú žatvu. Ale na to, aké sme mali suché počasie a deficit vlahy, tak sme mali slušnú žatvu presahujúcu 5-ročný priemer podniku.*“

V Bolkovciach pozbierali 3 tony repky, 5 ton ozimného jačmeňa, 6,6 ton jačmeňa jarného a pšenice 6,3 tony.

Nadpriemerné úrody hustosiatych obilnín hlásia napr. aj z oblasti Bánovecka či Galanty. Tam sa úroda priblížila k vlašným číslam a bude druhá najvyššia počas posledných 10 rokov. Roľníci z Komárna rovnako dosiahli nadpriemerné výsledky obilnín (pri pšenici a jačmeni boli úrody nižšie cca o 0,1 t/ha oproti rekordnému roku). Zožali už aj v trnavskom okrese. Na niektorých parcelách hovoria o rekordoch, na niektorých boli priemerné úrody oveľa nižšie. Celkovo za Slovensko boli

hustosiaste obilniny k 3.8.2015 v sýpkach z takmer 76% výmery s priemernou úrodou 4,9 t/ha. To, do akej miery rekordné úrody obilnín v niektorých poľnohospodárskych podnikoch vylepšia celoslovenský priemer, bude známe až po ukončení žatvy v severných regiónoch.

Predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Milan Semančík je preto zatiaľ opatrný v hodnotení žatvy: „Žatva sa z úrodnejších oblastí Slovenska presunula na sever, kde budú výnosy nižšie. Ak sa nič mimoriadne nestane, mohli by sme mať lepšiu úrodu než boli naše očakávania. Hodnotiť celkovo žatvu budeme až po žatve.“

Iná situácia je pri repke. Tam sa prekvapenia neudiali a ani sa už neudejú, keďže poľnohospodári už majú pozbieraných približne 95% plôch s priemernou úrodou 2,63t/ha. Galanta hlási 2,55 t/ha, Trnava o 30 % menej oproti minulému roku.

Vplyv sucha na ďalšie plodiny

Pri celkovom hodnotení úrod zohrá veľkú rolu aj výsledok za ďalšie plodiny ako je napríklad cukrová repa, zemiaky, kukurica, sója. A práve to sú plodiny, ktoré sú už niekoľko týždňov vystavené suchému počasiu. Výrazný vlhový deficit naznačuje, že budú aj také poľnohospodárske podniky, ktoré pre chýbajúce zrážky prídu aj o 30-40% úrody. A to môže byť problém pre podniky so živočíšnou výrobou.

Lučenecký podnik v Bolkovciach a rovnako aj mnohé ďalšie sa obávajú najmä o úrodu kukurice, ktorej nevyhovuje ani nízka hladina spodných vôd. R. Slovík očakáva za podnik úrodu 30-35 ton silážnej kukurice (vlani vyše 50 t) a 6 ton kukurice na zrno (vlani vyše 10 ton). Sucho prekáža aj chovateľom - napr. oviec, ktorí hlásia zase zníženie úžitkovosti u zvierat. Počasie neprospieva ani krmovinám.

Podľa SHMÚ v júli zaznamenala tretina staníc Slovenského hydrometeorologického ústavu extrémne hodnoty priemernej mesačnej teploty vzduchu, najviac na západe Nitrianskeho kraja. V Hurbanove dokonca padol 145 ročný rekord, keď v júli dosiahla priemerná mesačná teplota vzduchu 24,2 °C. Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy vo svojej poslednej správe k odhadom úrody zverejnil, že atmosférických zrážok sa počas prvej aj druhej júlovej dekády vyskytlo pomerne málo, v oblasti západného a juhovýchodného Slovenska dosiahli úhrny menej ako 10 mm. Viac zrážok spadlo na strednom a východnom Slovensku a mali prevažne búrkový charakter. Lokálne boli na východe Slovenska aj silné lejaky s krupobitím. V porovnaní s dlhodobým priemerom môžeme túto dekádu

charakterizovať ako veľmi suchú až mimoriadne suchú na juhozápade a východe Slovenska, na ostatnom území ako zrážkovo normálnu až veľmi suchú.

Suchým dňom ešte pritom vôbec neodzvoniť. Začiatkom augusta sa opäť ortuť teplomera vyšplhala nad 30 stupňové hodnoty. Klimatológ Pavel Faško zo SHMÚ predpokladá, že august bude veľmi podobný ako jún a júl: „Dokonca to vyzerá tak, že zrážok bude ešte menej“. Podľa neho je to v auguste prirodzený jav, pretože v auguste už nie je u nás taká cirkulácia vzduchu ako v júli a poveternostné fronty sa k nám dostávajú menej.

Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy predstavil prvý odhad úrody letných plodín v tohtoročnej poľnohospodárskej sezóne (k 20.7.2015):

- priemerná úroda **kukurice na zrno** by mala dosiahnuť úroveň 5,71 až 6,90 t/ha, čo by predstavovalo oproti sezóne 2013/2014 pokles o 17,7 až 31,9 %; v porovnaní s priemernou úrodou stanovenou za posledných 5 rokov, ktorá predstavuje 6,33 t/ha, by táto sezóna mohla patriť k priemerným;
- priemerná úroda **cukrovej repy technickej** by mala dosiahnuť úroveň 51,60 až 62,27 t/ha, čo by zodpovedalo medziročnému poklesu úrody o 10,8 až 26,1 %; v porovnaní s priemernou úrodou stanovenou za posledných 5 rokov, ktorá predstavuje 57,41 t/ha, by táto sezóna mohla patriť k priemerným;
- priemerná úroda **slničnice ročnej** by mala dosiahnuť úroveň 2,34 až 2,56 t/ha, čo by zodpovedalo medziročnému poklesu úrody o 2,3 až 10,7 %; v porovnaní s priemernou úrodou stanovenou za posledných 5 rokov, ktorá predstavuje 2,24 t/ha, by táto sezóna mohla patriť k mierne nadpriemerným;
- priemerná úroda **zemiakov** by mala dosiahnuť úroveň 17,27 až 20,51 t/ha, čo by zodpovedalo medziročnému poklesu úrody do 11,9 %, resp. v prípade odhadu úrody metódou DPZ medziročnému nárastu do 4,6 %; v porovnaní s priemernou úrodou stanovenou za posledných 5 rokov, ktorá predstavuje 17,77 t/ha, by táto sezóna mohla patriť k mierne nadpriemerným.

Vyvstáva teraz otázka, ako dokážu poľnohospodári svoju úrodu speňažiť a ako sa množstvo a kvalita úrody odrazí v cenách potravinárskych výrobkov v obchodoch.

Viac informácií sa môžete dozvedieť aj z vysielania Rádia Regina 12. augusta 2015 od

desiatej do jedenástej hodiny. Hostami relácie budú o.i. predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Milan Semančík a predseda Združenia pestovateľov obilnín Jozef Urminský.

Téma relácie: „Stav žatvy a vplyv tohtoročnej úrody na ceny potravín“

Pripravila: Mgr. Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK